

FORSKNING

BØRN&UNGE

NR 9 | DECEMBER 2010 | www.bupl.dk

”Børn er eminente til at overskride i legen; forestille sig, at den her pind er et gevær, eller påtage sig en ny rolle eller blive opslugt i legens stemning. Det er enormt vigtigt, at der er fokus på det i det pædagogiske arbejde. Børn skal have lov til at lege for at lege.”

Lars Geer Hammershøj, Lektor ved DPU, Aarhus Universitet.

BØRN&UNGE

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5100
Telefax: 3546 5099
E-mail: b&u@bupl.dk
www.boernogunge.dk

REDAKTIONEN

Ansvarshavende redaktør:

Ida Thuesen Nielsen (itn)

Redaktionschef:

Lene Søborg (søb)

Redaktion:

Anders W. Christensen (awc)
Peter Engelbrekt Petersen (ppn)
Camilla Hjorth Weber (chw)

Journalister:

Malene Fenger-Grøndahl
Peder Holm-Pedersen (DPU)
Camilla Mehlsen (DPU)

Grafisk tilrettelæggelse:

Jeanne Olsen (jno)

Korrektur:

Elisabeth Therkelsen

BUPL'S FORSKNINGSSATSNING

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
v/ Konsulent Peter Engelbrekt Petersen
Telefon: 3546 5142
E-mail: ppn@bupl.dk
www.bupl.dk/forskning

B U P L

FORBUNDET
FOR PÆDAGOGER
OG KLUBFOLK

Blegdamsvej 124
2100 København Ø
Telefon: 3546 5000
(kl. 9-15)
Telefax: 3546 5039
E-mail: bupl@bupl.dk
www.bupl.dk

TRYK: Stibo

Kontrolleret oplag: 69.738
ISSN: 1903-962X

+ forord

KREATIVITET ER SJOVT

Velkommen til endnu et nummer af Børn&Unge Forskning. Dette nummer har temaet kreativitet.

De danske institutioner har en lang stolt tradition for at skabe kreative muligheder for børn og unge. Og nu er resten af samfundet også ved at få øjnene op for betydningen af kreativitet. I 2009 var det kreativitets- og innovationsår i Europa. Det kan ses som et udtryk for, at kreativitet vægtes højt på den europæiske politiske dagsorden. Dansk erhvervsliv hylder også de kreative kompetencer og ser det som en af de vigtigste fremtidige kompetencer for at fremme innovation.

Men som Lars Geer Hammershøj og Anders W. Christensen er inde på i den første artikel, er det vigtigt at huske, at kreativitet ikke bare er noget, som er vigtigt i fremtidens arbejdsliv.

Kreativitet er også nyttigt. Kreativitet kan forstås som lysten og evnen til at lave noget anderledes. At være kreativ handler både om at være nysgerrig, videbegærlig og eksperimenterende. Men også om at udvikle færdigheder. Det er svært at være kreativ, hvad enten det er med pensler eller en bold, med mindre man har øvet sig.

Begrebet kreativitet har en lang historie i den pædagogiske tænkning og praksis. Innovation derimod kommer fra den økonomiske tænkning. At være innovativ handler også om evnen til at lave noget nyt, men formålet er profit. Tankegangen er, at fremtidens

medarbejdere skal være kreative og innovative, fordi det er nyttigt. Så inden vi bliver alt for begejstrede over, at erhvervslivet også synes, at kreative evner og aktiviteter er vigtige, skal man lige huske på, at det primært er noget man skal kunne for, at de kan tjene flere penge.

I den pædagogiske verden laver vi ikke kreative aktiviteter, og støtter børns lyst og evne til at være kreative for erhvervslivet skyld. Vi gør det, fordi det er sjovt, og fordi vi mener det kan give barnet et bedre og sjovere liv. Og børnene kan heldigvis også selv. Hvem har ikke oplevet at give børn udklædningsmuligheder og pludselig er der gang i fantasien og rollelegene. Børnene skal sikres rum, mulighed og tid til at udvikle kreativitet.

Kreativitet kommer ikke af sig selv. For at pædagoger kan arbejde med aktiviteter, som stimulerer børns kreativitet, kræver det, at de selv har prøvet det. Og det gør de desværre ikke i så høj grad på pædagoguddannelsen mere. Den har fået et tiltrængt fagligt løft, men den såkaldte akademisering ser ud til at være gået ud over de mere kreative fag. I BUPL vil vi arbejde for at højne de musiske, æstetiske og håndværksmæssige sider af vores profession. Det skal ske i grunduddannelsen, men også i efter- og videreuddannelsessystemet. Derved kan både pædagoger og vores børn og unge få et sjovere liv.

God læselyst

Allan Baumann

INDHOLD

- 4 **KAMPEN OM KREATIVE BØRN**
Leg for legens eller samfundsøkonomiens skyld?
Interview med Lars Geer Hammershøj og Anders W. Christensen.
- 9 **PÆDAGOGERNE MANGLER KREATIVE SAMARBEJDSPARTNERE**
Er de kreative fag på pædagoguddannelserne blevet for lidt 'hands-on'?
Interview med Søren K. Lauridsen.
- 12 **HANNAH MONTANA SOM NISSEMOR**
Angsten for computerspil, legetøj og mediernes univers må lægges på hylden.
Interview med Stine Liv Johansen.
- 16 **FEM KREATIVE TRADITIONER**
Find inspiration i klassikerne.
Af Camilla Mehlsen.

Illustration: istockfoto.

” Der ligger et kolossalt pres i hele tiden at skulle få nye ideer. Når vi i dag taler om det kreative videnssamfund og om, hvad Danmark skal leve af, må vi huske, at det er et økonomisk perspektiv, der gør sig gældende – ikke et humanvidenskabeligt. Det er en kobling af noget meget humanistisk med økonomien.”

Lars Geer Hammershøj, Lektor ved DPU, Aarhus Universitet.

KAMPEN OM KREATIVE BØRN

Tidens mantra er kreativitet og innovation, og stadig flere mener, at kimen til det kreative samfund bliver lagt i daginstitutionen. Den pædagogiske verden jubler, men glemmer, at det er et økonomisk ønske – ikke et menneskeligt – at børn udvikler kreative evner.

Af Camilla Mehlsen / Arkivfoto: Hung Tien Vu

Hvad skal vi leve af i fremtiden? Hvis du fik en krone, hver gang det spørgsmål har optrådt i den offentlige debat, var du et rigt menneske. Da statsminister Lars Løkke Rasmussen åbnede sin tale på Venstres landsmøde i november 2010, var det netop med det spørgsmål – og statsministerens svar lød: "Først og fremmest skabes fremtiden af dem, som har de bedste ideer".

I takt med at den globale konkurrence er sat gevaldigt op i gear, har talrige analytikere og politikere reflekteret over, hvad Danmark skal leve af i fremtiden. I begyndelsen af det 21. århundrede handlede svaret mest om læring og kompetencer, men i dag er det to andre ord, der er i fokus: 'innovation og kreativitet'. Det er ikke nok at kunne tilegne sig viden for at klare sig i den globale konkurrence. Danskerne skal også kunne skabe ny viden og bruge viden på nye måder. Og kimen til kreativitet bliver lagt i daginstitutionerne, lyder det stadig oftere i politiske kredse og sågar på direktionsgange. Det perspektiv har også fundet vej til den pædagogiske praksis.

Lad os tage et eksempel fra fagbladet

Børn & Unge, hvor vi møder pædagog og leder af den nye daginstitution Sanseslottet, Marianne Arnsten Dupont:

"I Sanseslottet handler det om at skabe æstetiske læringsprocesser, slippe børnene løs og tænke ud af boksen. Vi skal være med til at udvikle de kreative og innovative medarbejdere, der er brug for i fremtiden," siger Marianne Arnsten Dupont.

Når Danmarks største legetøjsvirksomhed, LEGO, skal beskrive klodsernes læringsmæssige potentiale, handler det om at udvikle børns kreative evner, så de er bedre rustet til fremtidens samfund. Som der står på LEGO Education Centers hjemmeside:

"Vi gør børn bedre i stand til at møde de udfordringer, der vil komme i fremtiden – en fremtid, hvor innovation, nyskabelse og evnen til at samarbejde er de vigtigste konkurrenceparametre."

ØKONOMI VERSUS PÆDAGOGIK

Lars Geer Hammershøj forsker i kreativitetspædagogik på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet.

Han har fulgt kreativitetsdebatten nøje gennem de senere år og er i gang med at begrebsliggøre, hvad kreativitet betyder i pædagogik.

"I dag taler en hel række folk om, at kreativitet er vigtigt. Det er politikere, erhvervsfolk og kunstnere. Sågar Skolens Rejsehold pointerer, at elevens alsidige udvikling er vigtig; at der skal fokus på elevens kreative evner, fordi de bliver vigtige fremover," siger han.

Lars Geer Hammershøj er enig i, at kreative evner kommer i højsædet fremover. Derfor er det også nødvendigt at sætte kreativitet på daginstitutionernes dagsorden, men han maner samtidig til besindelse. Pædagoger skal ikke kun løfte armene i ren begejstring over, at politikere og andre anerkender deres arbejde med kreativitet. Det er essentielt også at vide, hvorfor kreativitet har fået fornyet fokus, og hvad det er, man fra et samfundsmæssigt perspektiv ønsker at opnå.

"Den pædagogiske verden vejrer morgenluft og jubler over, at der endelig er nogen, der kan se, at kreativitet er vigtig. Midt i begejstringen må vi bare >>

”Kreativitet er mere og andet end klippe-klistre. Kreativitet er at bryde rammerne.”

Anders W. Christensen

HVAD ER KREATIVITET?

Kreativitet er oprindeligt et teologisk begreb: Det var den kristne gud, der skabte ud af intet – ‘creatio ex nihilo’. Senere blev begrebet anvendt af humanvidenskaberne, fortæller lektor Lars Geer Hammershøj, DPU, Aarhus Universitet.

Fra Renæssancen er det ikke længere kun gud forundt at være kreativ, men man begynder at betragte menneskets udfoldelser som kreative, for eksempel med ideen om geniet. Det anvendes senere også af psykologien, hvor forståelsen af, at ‘vi alle er kreative’, fremkommer – og ikke mindst i pædagogikken, hvor man ser legen som barnets kreative væremåde. I de sidste 250 år har kreativitet været et ideal i pædagogikken.

I dag forbindes kreativitet i det pædagogiske arbejde ofte med klippe-klistre-aktiviteter, men begrebet bør forstås meget bredere, mener uddannelseskon-

sulent i BUPL Anders W. Christensen. Kreativitet er ikke kun arbejde med hænderne, for der indgår fire elementer i den kreative proces. Kreativitet sætter gang i:

- sansningen
- kroppen og bevægelsen
- følelsen
- kognitionen.

Lars Geer Hammershøjs bud er at forstå kreativitet som en dannelsesproblematik, der involverer overskridelse og afgørelse. ”At være kreativ handler om at opdage noget nyt; om at bryde med de eksisterende tankeformer. Det er overskridelsen. Den anden side af det er, at det ikke er nok, at noget er nyt; det skal også være relevant. Det er det, jeg kalder smagsafgørelse,” siger Lars Geer Hammershøj.

ikke glemme, at i den nye diskurs om det kreative videnssamfund er kreativitet vigtig i en anden forstand, end man normalt tænker det, for eksempel i børnehaver. Kreativitet er blevet vigtig i økonomisk forstand. Det handler om, at man vil skabe en nyttig arbejdskraft, og det er en helt anden måde at tænke kreativitet på end i den pædagogiske verden, hvor kreativitet handler om at udvikle sig som menneske,” siger Lars Geer Hammershøj.

MEGET MERE END KLIPPE-KLISTRE

I sit arbejde som uddannelseskonsulent i BUPL møder Anders W. Christensen også de to markant forskellige tilgange til kreativitet:

”Når man taler om at fremme børns kreativitet i daginstitutioner, er det typisk, fordi man har ét af to ærinder: Enten ønsker man at fremme kreativitet i daginstitutioner, fordi man mener, at det i det lange løb vil give et større resultat for samfundet. Eller også ser man på, hvordan kreativitet bidrager til at give børnene et bedre liv,” siger han. Anders W. Christensens egen tilgang til kreativitet er den sidstnævnte. Han mener, pædagoger skal tænke over at arbejde reflekteret med kreative processer,

fordi børn kort sagt får et rigere liv, hvis de får lov til at udfolde sig kreativt. Men det kræver, at kreativitetsbegrebet bliver bredt ud i børnenes og pædagogernes hverdag, så det kommer til at handle om meget mere end ‘perlepladen’, som efterhånden er blevet et symbol på kreativitet i daginstitutioner.

”Kreativitet er mere og andet end klippe-klistre. Kreativitet er at bryde rammerne og omforme til noget andet,” siger Anders W. Christensen. ”Perlepladen kan godt være kreativ, men det handler om den sammenhæng, den indgår i. Hvis perlepladen blot bruges til at slå

tiden ihjel med eller bliver en mekanisk aktivitet, er den ikke kreativ.”

Ifølge uddannelseskonsulent Anders W. Christensen kan kreativiteten i det pædagogiske arbejde styrkes, hvis der sættes ind på to fronter: Dels er det vigtigt, at pædagoger erhverver sig viden om kreativitetens substans gennem pædagoguddannelsens linjefag, blandt andet viden om drama, musik, krop og natur. Dels handler det om at tænke kreative processer ind i forskellige typer aktiviteter i daginstitutionerne – og ikke kun de planlagte aktiviteter.

”Der er en tendens til, at de planlagte aktiviteter bliver sat op på en piedestal, men pædagoger bør tænke kreative processer ind i alle typer aktiviteter,” siger Anders W. Christensen.

LEG FOR LEGENS EGEN SKYLD

Ifølge Lars Geer Hammershøj er det meget få, der ved, hvad kreativitet i grunden er, selvom alle taler om det. Heller ikke i den pædagogiske verden, hvor man ellers længe har værdsat kreativitet og leg.

”Det er slående, at kreativitet har været et ideal i pædagogikken lige siden

”Kreativitet er blevet vigtig i økonomisk forstand. Det handler om, at man vil skabe en nyttig arbejdskraft, og det er en helt anden måde at tænke kreativitet på end i den pædagogiske verden, hvor kreativitet handler om at udvikle sig som menneske.”

Lars Geer Hammershøj

Rousseau, men man har haft meget få ideer om, hvad kreativitet egentlig er for en størrelse. Man har for eksempel taget for givet, at det er barnets leg, der er den kreative udfoldelse, men man mangler en forklaring på, hvorfor legen er vigtig, og hvad det er, legen kan. Mit bud er at forstå kreativitet som en dannelsesproblematik, der involverer overskridelse og afgørelse. At være kreativ handler om at opdage noget nyt; om at bryde med de eksisterende tankeformer. Det er overskridelsen."

"Den anden side af det er, at det ikke er nok, at noget er nyt; det skal også være relevant. Det er det, jeg kalder smagsafgørelse. Jeg håber, at min forskning kan bidrage til at vise, at det vigtige i legen ikke er kompetencer, men at barnet overskrider sig selv og bliver en anden i legens fiktive univers," siger Lars Geer Hammershøj.

"Børn er eminente til at overskride i legen; forestille sig, at den her pind er et gevær, eller påtage sig en ny rolle eller blive opslugt af legens stemning. Det er enormt vigtigt, at der er fokus på det i det pædagogiske arbejde. Børn skal have lov til at lege for at lege. Idealet er leg for legens egen skyld. Det er et problem, hvis man kun ser legen som middel og ikke som et mål i sig selv. Det er en dannelsesproces, og det er vigtigt for det at være menneske, og nu bliver det formentlig også vigtigt for det at være kreativ," siger Lars Geer Hammershøj.

KREATIVITETSTRANG VERSUS INNOVATIONSTVANG

For Lars Geer Hammershøj hænger kreativitet og dannelse uløseligt sammen, men i den herskende diskurs bliver kreativitet oftere sat sammen med innovation.

"Innovation og kreativitet er to meget >>

LEGO-KLODSENS KREATIVE POTENTIALE

Når Danmarks største legetøjsvirksomhed, LEGO, skal beskrive klodsernes læringsmæssige potentiale, handler det om at udvikle børns kreative evner, så de er bedre rustet til fremtidens samfund. Som der står på LEGO Education Centers hjemmeside:

"Vi gør børn bedre i stand til at møde de udfordringer, der vil komme i fremtiden – en fremtid, hvor innovation, nyskabelse og evne til at samarbejde er de vigtigste konkurrenceparametre."

Kreativitet har altid stået centralt i LEGO, men der skete et vendepunkt i det nye årtusinde. Paal Smith-Meyer, som er leder af LEGOs New Business Group, fortæller:

"LEGO har i dag fokus på klodsen som et kreativt medium. Det begyndte tilbage i 2004, hvor LEGO var i krise, og hvor man besluttede, at LEGO skulle tilbage til kernen, nemlig klodsen. Mantraet blev 'back to the brick'. Det vendepunkt hjalp os med at få fokus på styrken i klodsens kreative potentiale. Alle regler er i hver enkelt klods. Med ganske få klodser kan du bygge noget helt nyt," siger Paal Smith-Meyer. Har man seks af de traditionelle klodser med otte knopper, kan man ifølge LEGO sætte dem sammen på over 900 millioner måder, og det indbyder til, at barnet må bruge sin fantasi til at skabe sine egne modeller.

Paal Smith-Meyer ser LEGO som et alfabet med nærmest uendelige kombinationsmuligheder – dog med den væsentlige forskel, at LEGO er et kommunikationsmiddel, som barnet kan tage i brug længe før bogstavet:

"Et barn kan begynde at lege med LEGO, før det kan skrive. Det kan bygge en bil af LEGO-klodser, før det kan skrive ordet bil," siger han. Paal Smith-Meyer fortæller, at LEGO jævnligt får tilbagemeldinger fra alle mulige lige fra skolelærere til ingeniører og bankrådgivere:

"Der er masser af mennesker verden over, der fortæller os i LEGO, at de har arbejdet meget med LEGO som børn, og det har hjulpet dem med at tænke kreativt. Efter sigende er der især mange arkitekter, der har leget med LEGO som små," siger han.

Paal Smith-Meyer mener, at LEGO generelt bør satse på produkter med et kreativt sigte: "Det er oplagt, at LEGO trapper op og udvikler nye produkter, der især har fokus på kreative evner. LEGO kan hjælpe børn med at lære og udvikle sig, og der er omkring 1,9 milliarder børn verden over, så der er et stort potentiale," siger han.

En af LEGOs største fans er den canadiske forfatter Douglas Coupland, som er kendt for sine bøger, der indfanger tidsånden og kommende tendenser, heriblandt bestselleren Generation X. Sådan lød det fra Douglas Coupland, da han tilbage i 1995 udtalte sig til DR:

"Hvordan kan man sige, at sådan en lille plastikklods kan forandre verden? Det er ligesom at sige: Hvordan kan 26 små bogstaver forandre verden. Det er rørende naivt. Det universelle sprog er hverken engelsk eller Microsoft Windows, det er LEGO. Om tusind år vil LEGO sandsynligvis have haft større indflydelse på, hvordan folk tænker, og hvordan verden rent faktisk ser ud end nogen anden opfindelse."

LARS GEER HAMMERSHØJ

Lektor ved Institut for Pædagogik, Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet. Han forsker blandt andet i selvdannelse og kreativitetspædagogik.

Kan kreativitet læres?

"Nej, kreativitet kan ikke læres. Det må dannes. Det er ikke en kompetence. Det er en kraft, der udspiller sig i forholdet mellem individ og fællesskab. Derfor er det en dannelsesproblematik."

ANDERS W. CHRISTENSEN

Uddannelseskonsulent i BUPL, hvor han arbejder med, hvordan kreativitet bedre bliver indarbejdet i pædagoguddannelsen og i efter- og videreuddannelse. Han er medforfatter til bogen *Rend og hop – om kroppen i legen*.

Kan kreativitet læres?

"Man kan inspirere til kreativitet. Pædagoger kan sætte rammer, så børnene kan udfolde sig kreativt. Men de kan også gøre det modsatte: De kan sætte rammer, der hæmmer kreativitet."

PAAL SMITH-MEYER

Leder af LEGO New Business Group, hvor han arbejder med at udvikle strategier for nye forretninger. Han har blandt andet været med til at designe produkter som LEGO Racers og LEGO Mindstorms.

Kan kreativitet læres?

"Vi er alle født kreative. Alt, hvad vi gør gennem livet, er enten med til at stimulere kreativitet eller tage det fra os. Hvis vi kun stiller børn spørgsmål, der kræver rigtigt eller forkert, begrænser vi børns nysgerrighed og kreativitet. Vi bør stille åbne spørgsmål, der sætter fantasien i gang."

forskellige begreber, men vi bringer dem sammen i dag som salt og peber," siger Lars Geer Hammershøj.

"Kreativitet har en lang historie. Det var oprindeligt et teologisk begreb: Det var den kristne gud, der skabte ud af intet – 'creatio ex nihilo'. Senere blev begrebet anvendt af humanvidenskaberne, og det at være kreativ var ikke længere kun forbeholdt gud, men blev en del af det at være menneske [se faktaboks]. Innovation derimod er et økonomisk begreb, der først vokser frem fra 1920'erne. Det glemmer man nogle gange, når man taler om kreativitet og innovation i flæng."

Sammenblandingen af de to begreber giver ifølge Lars Geer Hammershøj nogle nye spændinger på det pædagogiske felt.

"På en måde handler det om at udnytte børnenes menneskelighed og kreative evner. Hver gang vi taler om menneskelige ressourcer, er det noget, vi skal udnytte. På den anden side handler det om, at man i sit arbejde som pædagog kan få lov til at være kreativ og udfolde en menneskelig side af sig."

Lars Geer Hammershøj spår, at pædagoger i fremtiden vil opleve flere konflikter, der går på, at de på den ene side synes, de har fantastiske job, mens de på den anden side lider under tvangen til at finde på noget nyt. Det er, hvad kollegaen Jens Erik Kristensen, idéhistoriker og institutleder på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, Aarhus Universitet, har betegnet som konflikten mellem kreativitetstrang og innovationstvang.

Hvis konflikten skærper til, og innovationstvangen stiger på bekostning af kreativitetstrangen, forudser Lars Geer Hammershøj, at flere og flere vil få stress tæt ind på livet.

"Der ligger et kolossalt pres i hele tiden at skulle få nye ideer. Når vi i dag taler om det kreative videnssamfund og om,

hvad Danmark skal leve af, må vi huske, at det er et økonomisk perspektiv, der gør sig gældende – ikke et humanvidenskabeligt. Det er en kobling af noget meget humanistisk med økonomien – og det kan skabe kæmpe problemer, hvis innovationstvangen kvæler kreativitetstrangen," siger Lars Geer Hammershøj.

KREATIVITET SOM 7. TEMA?

I takt med at drømmen om det kreative samfund vinder frem, vil kreativitet få stadig mere fokus i daginstitutioner. Spørgsmålet er, om kreativitet bør sættes i system og for eksempel være et 7. tema i de pædagogiske læreplaner? Siden 2004 har daginstitutioner arbejdet med pædagogiske læreplaner inden for seks forskellige temaer, blandt andet 'sproglig udvikling' og 'sociale kompetencer'. Emnet er følsomt, men Lars Geer Hammershøj er ikke i tvivl om, at det er den rette vej at gå, hvis kreativitet skal tages alvorligt.

"Der er mange, der opponerer imod at måle kreativitet i daginstitutioner. Jeg mener, det er nødvendigt. Ellers prioriteres det ikke. Jeg kan fint forestille mig, at kreativitet bliver et 7. tema inden for de pædagogiske læreplaner, som blev vedtaget på daginstitutionsområdet i 2004," siger han.

PÆDAGOGERNE MANGLER KREATIVE SAMARBEJDSPARTNERE

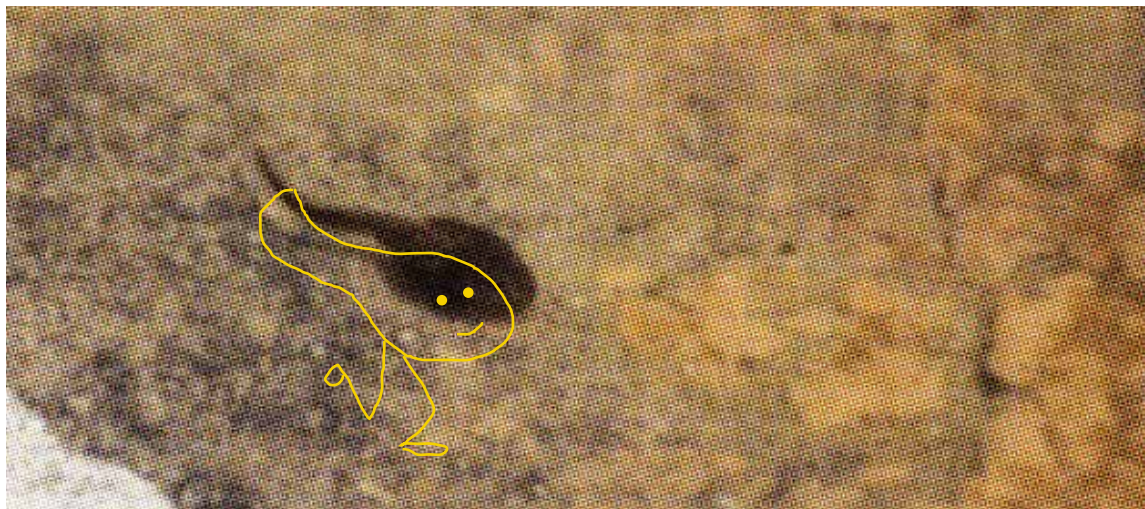
Børnene i SFO'en vil designe deres eget computerspil, og børnehavebørnene vil lave en ny udgave af Bennys Badekar. Men de færreste pædagoger har de kreative kompetencer til at hjælpe dem.

Det kan pædagoguddannelsen ikke for alvor gøre noget ved. I stedet skal pædagogerne samarbejde med eksperter i kultur og kreativitet. Det mener seniorkonsulent og tidligere rektor Søren K. Lauridsen

Af Malene Fenger-Grøndahl

Emma og Viktor sidder i et hjørne og studerer de haletudser, de har fanget på en udflugt tidligere på dagen. En pædagog har fundet informationer om insekter i søer og moser på en hjemmeside, som han vil vise dem. Lidt derfra er en gruppe af de ældste børn samlet omkring en fladskærm for at kigge deres filmoptagelser af haletudsefangsten igennem. En pædagog hjælper dem med at tegne en plan over, hvordan de skal klippe en film sammen ved at sætte deres egne optagelser sammen med klip fra en portal, hvor de kan downloade små professionelt producerede filmsekvenser. I musiklokalet ovenpå øver tre børn sig på en hiphopsang om haletudserne Hassan og Hugo, der skal indgå som titelmelodi i filmen. De har skrevet sangen i samarbejde med en rapper, som er inviteret ind i børnehaven i en uges tid.

En bachelor i billedformidling går rundt mellem grupperne og giver gode råd og noterer på sin bærbare computer, hvor

langt de er nået. Hun er kommunalt ansat konsulent og udlånt til børnehaven i 20 timer i løbet af projektperioden. Hendes opgave er at give tekniske og kreative råd og hjælpe pædagogerne med at gennemføre den plan, de har lagt for forløbet.

Det konkrete resultat af projektet skal være en moderne udgave af Bennys Badekar, og blandt delmålene er,

at børnene skal have viden om dyreliv, opnå teknisk kunnen med kamera og computer og gøre sig erfaringer med, hvordan de fortæller en historie ved hjælp af billeder, lyd og ord.

Lyder det som et fremtidsscenario af de mere urealistiske? Det er det måske også. Men spørger man seniorkonsulent og cand.pæd. Søren K. Lauridsen, >>

kan scenariet godt blive til virkelighed inden længe.

"Mange pædagoger er rigtig gode til at arbejde konkret og jordnært med naturen og give børnene erfaringer med den del af virkeligheden. Men når det kommer til tekniske kompetencer inden for digitale medier og evnen til at kombinere deres håndværksmæssige kunnen med deres æstetisk-teoretiske viden, står det ikke så godt til. Og desværre er pædagoguddannelsen ikke optimalt skruet sammen i forhold til at udvikle pædagogernes kreative kompetencer," siger han.

MINDRE HANDS-ON

Søren K. Lauridsen er tidligere mangeårig rektor på Jydsk Pædagog-Seminarium (nu Pædagoguddannelsen Jydsk) samt tidligere formand for Pædagogseminariernes Rektorsammenslutning. Han var med i den arbejdsgruppe, der skabte grundlaget for den seneste omlægning af pædagoguddannelsen fra 2007. Den resulterede blandt andet i, at de seks såkaldte aktivitets- og kulturfag (AK-fag) forsvandt. I stedet blev der indført tre linjefag, hvoraf de to – udtryk, musik & drama og værksted, natur & teknik – rummer væsentlige elementer af de tidligere AK-fag. Desuden indgår mere teoretiske elementer om æstetik og kreativitet i faget dansk, kultur og kommunikation.

"Tidligere kom de studerende ud med en bred vifte af både viden og praktiske kompetencer inden for det kreative og kunstneriske felt. Alle havde snuset til drama, musik og natur- og værkstedsfag. Det er der ingen garanti for nu. Desuden har de studerende i dag færre erfaringer med selv at udfolde sig kreativt. Der er mindre hands-on. Tidligere inddrog man ofte udøvende kunstnere som undervisere i længere forløb, hvor de stude-

”Får vi uddannet nogle kulturelle eksperter, der kan supplere pædagogerne, vil det ikke længere være en vild fremtidsvision, at et børnehavebarn kan skrive filminstruktør på CV'et, eller at en SFO kan opføre en nycirkusforestilling på højt kunstnerisk niveau, mens et fritidshjem kan prale af at udvikle nye former for computerspil.”

Seniorkonsulent og cand.pæd. Søren K. Lauridsen

rende dels fik et indtryk af de kvalitets- og formmæssige muligheder inden for eksempel billedkunst, drama og musik, dels fik de mulighed for selv at arbejde konkret med at finde deres eget udtryk. De havde simpelthen fingrene nede i leret og penslen i hånden i langt højere grad end i dag, hvor der er sket en akademisering af uddannelsen, også hvad angår det kreative og æstetisk-kulturelle felt,” siger Søren K. Lauridsen.

FOR LIDT FOKUS PÅ DIGITALE MEDIER

Han ser især tre svagheder ved den nye uddannelse i forhold til at udvikle de studerendes kreative kompetencer: For det første stifter de ikke bekendtskab med så mange felter inden for det kreative og kunstneriske felt som tidligere. For det andet er de håndværksmæssige færdigheder primært placeret i linjefaget værksted, natur og teknik – og dermed adskilt fra de øvrige kreative områder

og fra danskfagets mere akademiske undervisning i mundtlig og skriftlig kommunikation. Og for det tredje er der lidt fokus på kunstneriske udtryk, æstetiske dannelsesprocesser og moderne digitale medier. Blandt andet derfor er de færreste nyuddannede pædagoger ifølge seniorkonsulenten rustet til at gennemføre et projektføreløb som det ovenfor beskrevne.

Alligevel er det ikke urealistisk, at fremtidens børneinstitutioner kan realisere den slags, mener Søren K. Lauridsen: "Pædagoger, der uddannes i dag, kan opnå et højt niveau inden for deres linjefag. Mange vælger et linjefag, der ligger op ad noget, de allerede har beskæftiget sig med på et vist niveau. Har man arbejdet med musik i gymnasiet eller på højskoler, vælger man for eksempel udtryk, musik & drama. Så i større institutioner kan man godt sammensætte en medarbejdergruppe, der tilsammen har gode kreative kompetencer."

Søren K. Lauridsen så dog gerne, at der i en fremtidig revision af pædagoguddannelsen bliver sørget for, at alle studerende bliver introduceret for flere kreative og kunstneriske udtryksformer, og at moderne teknologi og nye medier bliver tænkt ind i alle fag.

"Ser man på bekendtgørelsen, er det tydeligt, at uddannelsen er planlagt for tre-fire år siden. Det er faktisk kun i beskrivelsen af linjefaget værksted, natur og teknik, at ny teknologi er nævnt direkte. Så det er positivt at se, at pædagoguddannelserne allerede nu er begyndt at kompensere for bekendtgørelsens svagheder," siger han med henvisning til, at Pædagoguddannelsen Sydhavn fra efteråret 2010 udbyder det nye linjefag medie, kreativitet og digital kultur.

INSPIRATION FRA UDLANDET

Søren K. Lauridsen mener imidlertid ikke, at en revision af uddannelsen alene kan løse problemet med de manglende kreative kompetencer.

"Der kan ikke presses meget mere ind på uddannelsen. Løsningen må være øget samarbejde mellem pædagoger og andre aktører med kompetencer inden for det kulturelle og kunstneriske felt," siger han.

Konkret foreslår han, at der udvikles og etableres en række nye uddannelser på professionsbachelor-niveau inden for det kunstneriske og æstetisk-kulturelle felt, så der i fremtiden findes bachelorer inden for for eksempel billedkundskab, nycirkus, digitale medier og kultur-entreprenørskab.

"Den slags uddannelser findes for eksempel i Storbritannien, Holland og Norge, og det er helt oplagt, at vi kopierer den model i Danmark. Vi skal have uddannet en gruppe kulturelle og æstetiske eksperter, der kan støtte op

om pædagogernes arbejde. De vil kunne udfylde det tomrum, der er imellem pædagogerne på den ene side og de kunstneriske specialister, der er uddannet på filmskolen, kunstakademierne, musikkonservatorierne osv. på den anden side," forudser Søren K. Lauridsen.

Han peger på, at mange institutioner med succes har inddraget ernærings- og sundhedsuddannede køkkenmedarbejdere, der med deres håndværksmæssige kunnen og faglige ekspertise både har løftet det gastronomiske niveau på børnenes frokostbord, har givet børnene viden om ernæring og sundhed og har været med til at udvikle en anden og bedre kultur omkring måltiderne i institutionerne.

"Køkkenmedarbejderne er ikke gourmet eller gastronomer på niveau med Noma-kokkene. De repræsenterer lige akkurat den mellemgruppe, som vi har brug for inden for det kulturelle og kunstneriske felt. Får vi uddannet nogle kulturelle eksperter, der kan supplere pædagogerne, vil det ikke længere være en vild fremtidsvision, at et børnehavenbarn kan skrive filminstruktør på CV'et, eller at en SFO kan opføre en nycirkusforestilling på højt kunstnerisk niveau, mens et fritidshjem kan prale af at udvikle nye former for computerspil," siger Søren K. Lauridsen.

SØREN K. LAURIDSEN:

Cand.pæd. Arbejder som seniorkonsulent inden for det pædagogiske område.

Søren K. Lauridsen er tidligere mangeårig rektor på Jydsk Pædagog-Seminarium (nu Pædagoguddannelsen Jydsk) og tidligere formand for Pædagogseminariernes Rektorsammenslutning. Søren K. Lauridsen var med i den arbejdsgruppe, der skabte grundlaget for den seneste omlægning af pædagoguddannelsen fra 2007. Fra 2008-2010 direktør for Æstetisk-Kreativ Højskole i VIA Universisty College.

- Kan kreativitet læres?

"Ja, kreativitet og divergent tænkning kan læres gennem kreative læreprocesser – ligesom eksempelvis innovation – og vi har alle sammen muligheder for at udvikle kreative kompetencer. Dermed være ikke sagt, at vi alle når samme kreative og æstetiske niveau med vores kreative produktioner – det er i høj grad et spørgsmål om talent, arbejdsomhed, originalitet og dristighed."

HANNAH MONTANA SOM NISSEMOR

Pædagoger skal lægge deres angst for computerspil, nymodens legetøj og mediernes kulturelle univers på hylden og omfavne både Spiderman og Hannah Montana, hvis børns frie leg og kreativitet til fulde skal udfoldes i børnehaven. Sådan lyder opfordringen fra legeforsker Stine Liv Johansen.

Af Peder Holm-Pedersen

'Det går som en leg', siger vi, når det for en stund går let og ligetil. Som oftest siger vi det uden at tænke nærmere over, hvordan en leg egentlig 'går', det vil sige uden at tænke over, hvad det er for en logik og dynamik, der driver en god leg frem.

Men spørger man adjunkt Stine Liv

dynamik, hvis daginstitutionen til fulde skal kunne understøtte og udfolde det kreative potentiale, der ligger i børns aktuelle legekultur.

Stine Liv Johansen forklarer:

"Vi risikerer at skubbe en masse af børnenes moderne kreative udfoldelser og lege ud af daginstitutionen. Både leg og kreativitet ser anderledes ud i dag, end det gjorde tidligere, og derfor har mange pædagoger og forældre svært ved at forstå og acceptere børns lege som værende rigtige lege. Men det er den samme grundlæggende legelogik, der er på spil, når børn spiller computer eller leger med Spiderman. Det skal pædagoger have bedre blik for."

ET FRILANDSMUSEUM FOR GAMLE LEGE

I en tid, hvor Danmark skal leve af kreativitet og innovation, er der meget, der tyder på, at netop dét at styrke børns

kreativitet gennem leg kan blive én af daginstitutionens vigtigste bidrag til fremtidens samfund. Leg og kreativitet er nemlig intimt forbundet.

"Man bliver simpelthen kreativ af at lege. Det starter allerede på puslebordet, hvor børns flair for leg første gang bliver stimuleret med 'Borte – tit, tit' og andre puslebordslege. Det må være én af daginstitutionens vigtigste opgaver at fortsætte den udvikling, og det bedste, vi kan gøre for kreativiteten, er at støtte op om og udvikle børns leg."

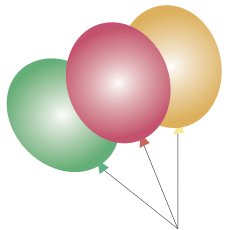
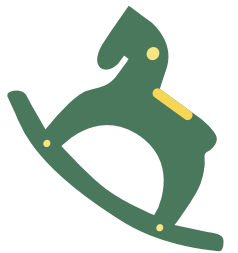
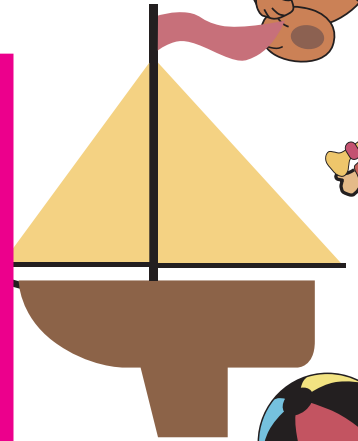
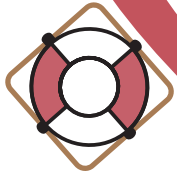
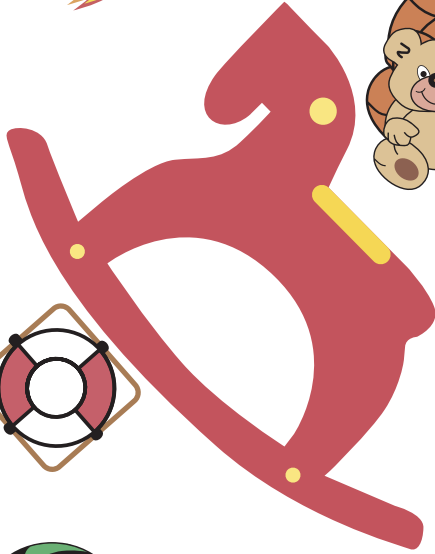
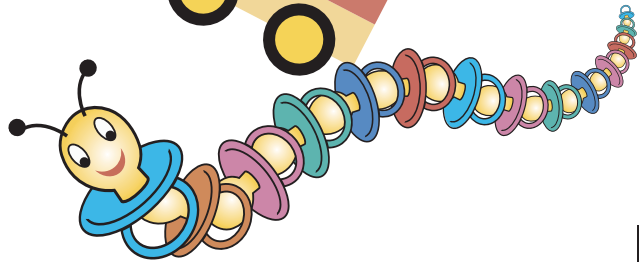
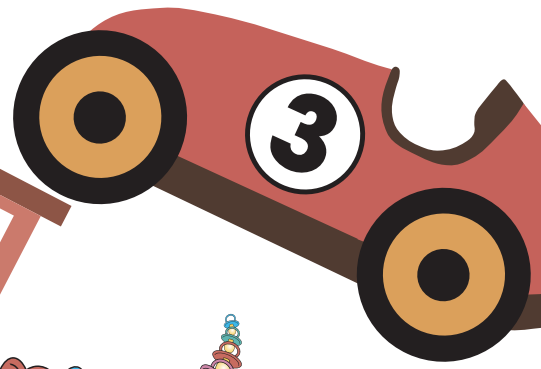
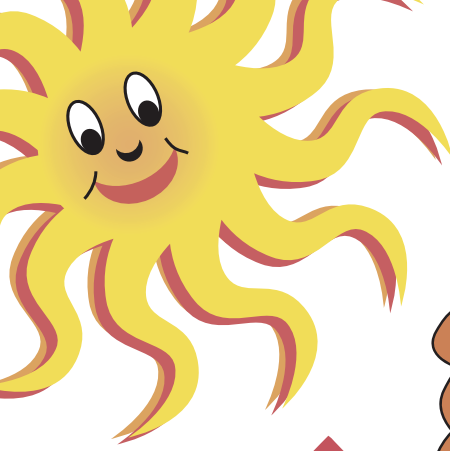
Lytter man til de mange røster, der i dag bekymrer sig på legens vegne, lyder det, som om daginstitutionen har en overordentlig stor opgave foran sig. For kan nutidens børn overhovedet lege?

Lidt karikeret lyder bekymringen, at børn ikke kender nogen rigtige lege og aldrig selv finder på noget. De spiller kun computer og Nintendo, løber rundt og leger Spiderman, efterligner MGP og vil >>

"Jeg ser ingen grund til at gøre børnehaven til et frilandsmuseum for gamle lege."

Adjunkt Stine Liv Johansen.

Johansen, der forsker i moderne leg ved Danmarks Pædagogiske Universitets-skole, Aarhus Universitet, er det faktisk noget, vi burde tænke mere over. Der er nemlig behov for, at pædagoger bliver klogere på legens grundlæggende

allerhelst være som Hannah Montana, som de kender fra fjernsynet.

Det er dog ikke en skepsis, Stine Liv Johansen deler.

"Den er udtryk for, at man ikke kan genkende en god leg, når man ser den. Groft sagt vil voksne have, at børn skal lege, som de voksne selv gjorde, da de var børn. Når børnenes leg så ikke ligner de gamle lege, ja, så begynder vi at tale om dårlige og nogle gange ligefrem skadelige lege. Sådan har det altid været."

At voksnes bekymring over børns leg ikke kun er noget, der hører vores tid til, kunne man for eksempel forsikre sig om, da Dagbladet Information for noget tid siden bragte følgende gamle citat fra 1903 i forbindelse med en artikel om leg:

"Børn har ganske glemt, hvordan man leger. For at indse dette kan man blot iagttage, hvorledes Skoleelever hengiver sig til skuffende Fritidssysler."

Vejen frem for leg og kreativitet er ifølge Stine Liv Johansen da heller ikke at gå tilbage i gemmerne og finde legene, fra dengang farfar var dreng, frem.

"Jeg ved godt, at man snakker meget om at bevare de gode gamle lege, og mange af legene er da sikkert også gode, det kan man jo altid diskutere. Men de er i hvert fald gamle, og derfor siger de heller ikke nødvendigvis børn i dag særlig meget. De er ikke en del af deres verden, og jeg ser ingen grund til at gøre børnehaven til et frilandsmuseum for gamle lege."

IKKE BLIND AFFOTOGRAFERING

I stedet for at genoplive gamle lege er der behov for mere viden om, hvordan nutidens børn rent faktisk leger.

"Der er intet, der tyder på, at børn leger mindre end tidligere. Heller ikke, at de generelt leger dårligere. De leger bare anderledes, fordi betingelserne for

STINE LIV JOHANSEN

Adjunkt, ph.d. ved Center for Playware, DTU/DPU, Aarhus Universitet. Stine Liv Johansen forsker i moderne legekultur. Hun er en af bloggerne, der skriver om leg og teknologi på legebloggen på Videnskab.dk.

www.dpu.dk/om/slj

Kan kreativitet læres?

"Det ved jeg faktisk ikke, men legende børns kreative potentiale kan i hvert fald styrkes ved at tage fat i legens muligheder for at koble forskellige fortællinger, praktikker, genrer, figurer og universer og føre dem i nye retninger og skabe nye sammenhænge. Og det kræver altså, at man som voksen kender til, hvad børn er optaget af, og kan hjælpe dem med at folde det ud. Det er en grundlæggende læreproces, som er af altafgørende betydning i et komplekst samfund."

leg har ændret sig," fortæller Stine Liv Johansen og peger på mediernes centrale placering i børns legeliv som én af de vigtigste forandringer. En forandring, der skal ses i sammenhæng med børns stadigt mere aldersopdelte liv.

"I dag møder børn primært børn på deres egen alder. Både i institutionerne og i deres fritidsliv. Det betyder, at inspirationen til leg ikke i samme grad som tidligere nedarves fra de store børn til

de små, og så må inspirationen komme andre steder fra. Ét af de steder er helt oplagt medierne, men det er, som om pædagoger og forældre ikke rigtig vil acceptere den inspiration og det legeunivers, som børnene tager med sig derfra. Og det er en stor fejl," fastslår Stine Liv Johansen og forklarer, at det første skridt i et øget fokus på kreativitet og leg er, at pædagoger bliver bedre til at få blik for den kreativitet, der allerede finder

”Groft sagt vil voksne have, at børn skal lege, som de voksne selv gjorde, da de var børn. Når børnenes leg så ikke ligner de gamle lege, ja, så begynder vi at tale om dårlige og nogle gange ligefrem skadelige lege.”

Adjunkt Stine Liv Johansen.

sted i børns omgang med mediernes kulturelle univers.

"Når man ser på, hvordan børn helt konkret jonglerer med medieudtryk og inddrager og bruger figurer og historier, de kender fra medierne, i deres lege, kan man ikke andet end at betegne det som en kreativ proces. De inspireres og efterligner mønstrene fra det kulturelle univers, men de udfordrer og udvikler dem også i deres egen selvstændige brug af dem. Det er ikke blind affotografering, når børn leger Hannah Montana eller MGP, men en kreativ æstetisk praksis med masser af personlige udtryk."

LÆG ANGSTEN PÅ HYLDEN

Det kan godt være, at der er elementer af kreativitet i de aktiviteter, men nutidens børn finder jo aldrig selv på lege og aktiviteter, kunne man indvende.

"Og nej, det gør de rigtignok ikke," siger Stine Liv Johansen. "Men det har børn aldrig gjort. Lege bliver ikke skabt ud af ingenting. Børn efterligner og lærer af andre, og sådan har det altid været. Tidligere var efterligningen bare mere usynlig, fordi det i højere grad skete gennem de store børns overlevering af lege og viden til de små børn."

Derfor skal pædagoger heller ikke være så skeptiske over for den inspiration og de lege, som børn har med sig fra medierne. Tværtimod bør man fra pædagogisk side blive bedre til at understøtte og udfolde legenes kreative potentiale i børnehaven.

"Hvis ellers pædagogerne tør. For det kræver, at de lægger deres angst for computerspil, legetøj og mediernes kulturelle univers på hylden og accepterer Spiderman og meget af det andet, der optager børn, som et fuldgældigt udgangspunkt for lege og aktiviteter. Pædagoger må blive bedre til at forstå og leve sig ind i de universer, der optager

børnene, for ellers kan de ikke hjælpe børnene med at forme nye lege, der udfordrer de sædvanlige mønstre."

Det betyder dog ikke, at Stine Liv Johansen mener, at det hele skal være Spiderman og Hannah Montana.

"Slet ikke, for selvfølgelig skal der stadig være plads til fingermaling, jord, biller og 'To mand frem for en enke'. Men det andet behøver ikke at blive holdt ude. Hvorfor skal den månedlige legetøjsdag for eksempel være et nødvendigt onde, når nu børnenes legetøj rummer så mange kreative muligheder? Hvorfor ikke i stedet gøre en dyd ud af nødvendigheden og opfordre ungerne til at tage alle deres legetøjsfigurer med og så bygge det største nisselandskab med Hannah Montana som nisseemor og Spiderman som nissefar?"

EN BALANCERET VEKSLER

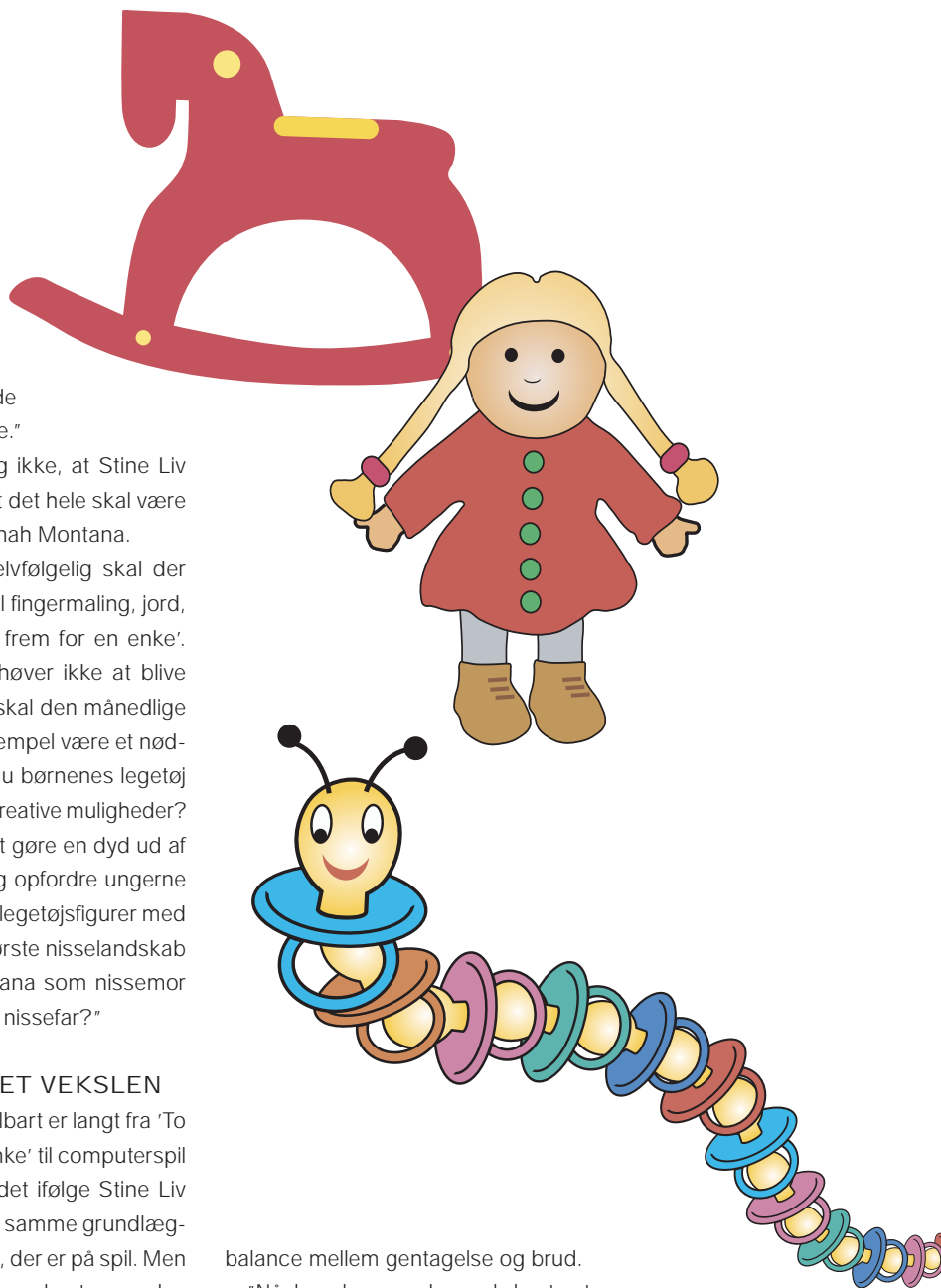
Selvom der umiddelbart er langt fra 'To mand frem for en enke' til computerspil og Spiderman, er det ifølge Stine Liv Johansen altså den samme grundlæggende legedynamik, der er på spil. Men hvordan skal vi nærmere bestemme den dynamik, og hvad har den med kreativitet at gøre?

"Hvis vi forstår kreativitet som evnen til at tænke nyt og sætte kendte elementer sammen på nye og overraskende måder, udgør kreativitet en integreret del af legens egen logik. Man kan simpelthen ikke lege uden at være kreativ og finde på nyt. Det ville i hvert fald meget hurtigt blive kedeligt. Omvendt betyder det ikke, at børn hele tiden finder på nyt, når de leger, for så falder legen fra hinanden og vil slet ikke kunne genkendes som leg."

Derfor betegner Stine Liv Johansen også legens dynamik som en passende

balance mellem gentagelse og brud.

"Når børn leger, er der nogle bestemte mønstre, nogle bestemte ting, de gentager. Det handler måske om at lave nogle bestemte spring på en trampolin. Når børnene har lært springet efter at have gentaget det igen og igen, skal der ske et brud. Ellers bliver det kedeligt, og legen dør ud. Det kan være, at de finder på nye spring, eller måske er der én, der tager en bold med op på trampolinen, og pludselig er der skabt nogle nye mønstre i legen, som de så gentager, indtil der igen bliver behov for at udfordre og bryde. Og sådan fortsætter den gode leg som en balanceret veksler mellem gentagelse og brud."

5 KREATIVE TRADITIONER

Det skorter ikke på kreativitet i de danske daginstitutioner. Her kommer børnenes kreative evner til udfoldelse på vidt forskellig vis gennem leg, musik, rollespil, sang, maleri, snedkeri og meget mere. Nogle institutioner arbejder ud fra en særlig metodik eller et særligt teoretisk udgangspunkt. Andre har kroppen og bevægelsen i højsædet. Nogle er bygget op om naturoplevelsen, mens andre kredser om specifikke temaer. Her er fem eksempler på kreative traditioner – til inspiration.

Af Camilla Mehlsen

REGGIO EMILIA-PÆDAGOGIK

Den norditalienske kommune Reggio Emilia er kendt for sine kommunale børnehaver, hvor man lægger meget vægt på det skabende arbejde. Tre begreber knytter sig i særlig grad til Reggio Emilias pædagogik: 'Det kompetente barn', 'Et barn har hundrede sprog' og 'Miljøet som en ekstra pædagog'.

Bag Reggio Emilias filosofi står den italienske ildsjæl Loris Malaguzzi, som i 1993 skrev følgende om kreativitet: "Alle børn har medfødte egenskaber og et potentiale af enestående rigdom, kraft og kreativitet, som ikke må underkendes eller svigtes, og skulle det ske, er der risiko for varig lidelse og forarmelse."

Loris Malaguzzis hovedtese var, at børn har hundrede sprog, og det er dem, pædagogerne skal finde og vise frem gennem dokumentation.

I hver børnehave findes et stort atelier og i hver afdeling et miniatelier. I hver børnehave med børn fra tre år findes også en pædagog med kunstuddannelse, en såkaldt atelierista. Billedsprogets stærke placering i det pædagogiske

arbejde bygger på en analyse af samfundet, hvor en stor del af informationen foregår gennem billeder.

I 1963 blev den første kommunale børnehave i Reggio Emilia åbnet. Især i 1980'erne valfartede danske pædagoger til Italien for at hente inspiration. I dag er mange danske institutioner fortsat inspireret af Reggio Emilia.

www.reggioemilia.dk

GARDNER OG DE MANGE INTELLIGENSER

Howard Gardner er professor i psykologi ved Harvard Universitet og manden bag teorien om de mange intelligenser. Teorien er et opgør med forestillingen om, at mennesket fra fødslen er udstyret med en generel intelligens kaldet g-faktoren, hvilket længe har domineret den psykologiske verden.

Howard Gardner betragter ikke intelligens som statisk og gør især op med forestillingen om, at den skulle være arveligt bestemt af forældrenes gener. Ifølge Gardner kan intelligens aktiveres,

læres og udvikles. Alle mennesker har alle intelligenser, og typisk føler man sig tiltrukket af de intelligenser, man har talent for. Hans teori har en indbygget udviklingsoptimisme – modsat tilhængerne af g-faktoren. Optimismen på børns vegne har ikke mindst tiltrukket den pædagogiske verden.

De oprindelige syv intelligenser er intelligenserne for:

- Interpersonel intelligens
- Musikalsk intelligens
- Intrapersonel intelligens
- Sproglig intelligens
- Kropslig/kinæstetisk intelligens
- Logisk-matematisk intelligens
- Visuel-rumlige intelligens.

I begyndelsen af 1990'erne tilføjede Howard Gardner den naturalistiske intelligens som den 8. intelligens. Han har siden også talt om intelligensen for det eksistentielle som en 9. intelligens, men han er selv usikker på, om den kan bære at være en selvstændig intelligens.

Teorien lægger op til en mangfoldig pædagogik, hvor børn skal møde udfordringer til alle sanser og intelligenser.

Det knytter an til meget pædagogisk grundlagstænkning om den alsidige personlighedsudvikling. Derfor kan pædagoger og lærere opleve teorien om de mange intelligenser som et opgør mod et endimensionalt menneskesyn på både tænkning og personlighed.

'De mange intelligenser' har vundet stort gehør i uddannelsessystemet fra småbørnsalder til voksenalder i mange lande, også i Danmark.

GØSSELS GYMNASTIK

'Gøssels bevægelseslære' dækker over en dansk tradition med særlig vægt på musik, rytmik og bevægelse. Det er pianisten og musikpædagogen Astrid Gøssel (1891-1975), der har lagt navn til.

Gennem sit arbejde med børn blev Astrid Gøssel opmærksom på børns egne kropslige og musikalske udtryk, som de viser sig gennem deres legende eksperimenter med krop, rytme og stemme.

Astrid Gøssels bevægelseslære er blevet tolket som et oprør mod den fastlagte øvelsesgymnastik, men hendes metode gik ikke blot ud på, at man skulle lade tingene udvikle sig af sig selv for at fremme den helt frie kropsudfoldelse. Hendes grundlæggende opfattelse var, at indlæring og kreative processer betinger hinanden. Hun var i sin tid en af de meget få, der beskæftigede sig teoretisk med jazz.

Astrid Gøssel havde en idé om, at børnemusik var noget specielt og ikke bare en forenkling af voksenmusikken. I 1938 vakte hun opsigt med udgivelsen af Børnehaven synger, der som noget hidtil uset rummede kompositioner af børn.

Arbejdsmetoden tager udgangspunkt i de spontane bevægelser og rytmisk-musikalske udfoldelser. Børnene bliver medskabere af de aktiviteter, som de

voksne lægger rammerne for. Denne pædagogik lægger op til, at den voksne hele tiden er opmærksom på og bakker op om børnenes spontane udtryk. Derigennem bliver bevægelse, rytme, sang og musik en naturlig del af hele dagligdagen.

Gøssels arbejdsmetode og grundlæggende syn på børns kompetencer har især sat sit præg på pædagogikken inden for vuggestuer, børnehaver og lilleskoler – ofte under betegnelsen rytmik, men har også haft en afsmittende virkning på andre musikpædagogiske retninger.

www.goessel.dk

VÆRKSTEDET OG DEN SKABENDE AKTIVITET

"Et værksted er et særligt indrettet sted med materialer, værktøj og redskaber til løsning af ensartede og forudbestemte opgaver(...) I et værksted er det menneskets sanser og dets kropslige erfaringer, der inddrages på en umiddelbar måde. Man er i kontakt og i kamp med materialet," lyder det i en grundbog om værkstedspraksis Plant et værksted af Suzanne Ringsted og Jesper Froda.

Værkstedet har en del år på bagen i den pædagogiske historie. I starten af 1900-tallet vinder værkstedet indpas i skolen, først og fremmest til sløjd og håndgerning. Det sker på et tidspunkt, hvor man taler om, at det 20. århundrede bliver "barnets århundrede", og devisen i progressive kredse er, at barnet skal bruge sine medfødte skabende evner i frihed.

Værkstedstankegangen læner sig op ad en formningstradition. Formning er netop indbegrebet af 'at skabe frit'. Formningstanken indvarsler et vendepunkt i holdningen til børn og deres skabende aktiviteter.

I dag er det langt fra alle daginstitutioner, der har deciderede værksteder, men alle har børns skabende aktiviteter i fokus. I 2003 blev det med indførelsen af de pædagogiske læreplaner lovfæstet, at der skal arbejdes med det skabende område i et læringsperspektiv, og 'Kulturelle udtryksformer og værdier' er et af læreplanstemaerne.

IDRÆTSINSTITUTIONER – BØRN I BEVÆGELSE

Idrætsbørnehaver møder stor popularitet blandt danske småbørnsfamilier. I slutningen af 1990'erne så de to første idrætsbørnehaver dagens lys. I dag er der næsten 100 idrætsbørnehaver landet over, og den første idrætsvuggestue er etableret, mens flere er på vej.

Sammen med Peter Sabroe Seminariet har Danmarks Idræts-Forbund udviklet konceptet for idrætsbørnehaver. Idégrundlaget for en idrætsbørnehave er, at idræt, leg og bevægelse indgår som en naturlig del af institutionens hverdag og den pædagogiske praksis. Idrætten skal forstås som 'pædagogisk idræt', hvor institutionen hele tiden sætter fokus på leg, bevægelse, idræt og sundhed.

Erfaringer har vist, at fokus på fysisk aktivitet udvikler børnenes kreativitet, handlingskompetence, bevægelsesglæde, sprog, sociale kompetence, etik og moral. Der skabes en kultur, hvor udvikling og dannelse også foregår gennem fysiske aktiviteter.

Kilder:

Anders W. Christensen, BUPL
Suzanne Ringsted og Jesper Froda: Plant et værksted, Hans Reitzels Forlag 2008.
www.leksikon.org
www.wikipedia.dk
www.kvinfo.dk
www.dif.dk

Pædagogers etik

- EN ANTOLOGI

Pædagogers Etik udkommer i december 2010 og koster 150 kroner.

Bogen kan købes ved henvendelse til:
BUPLs forsendelse, tlf. 3546 5000 (10-15)

Etikken er en central del af det pædagogiske arbejde. For etik kan både tjene beskrivende og foreskrivende formål. Etikken kan for det første fortælle os noget om, hvad der sker, og måske også hvorfor det sker. Men etikken kan også hjælpe os til at blive klogere på, hvad der bør ske.

Denne bog indeholder 15 kapitler, der på forskellig vis afdækker de etiske aspekter og udfordringer i pædagogisk arbejde. Og spørgsmålene er mange: Er etik noget, vi lærer igennem uddannelse, eller noget vi kan i forvejen? Er det etikken, som sikrer pædagogisk kvalitet og tryghed for såvel børn som forældre? Har børnene også en etik? Er etik det samme som holdninger? Og er der nogen vej ud af de etiske dilemmaer i den pædagogiske praksis?

Bogen er et bidrag til den løbende debat om pædagogers kompetencer, handlemuligheder og professionelle ansvarsområder. Den kan derfor forhåbentligt tjene til såvel afklaring som inspiration for de mange, der enten allerede befinder sig i eller er på vej til at ud-danne sig ud i den pædagogiske praksis.

B U P L

SØG 70.000 TIL MEDINDFLYDELSE I KOMMUNEN

Lad bare fantasien få frit løb, når den gode idé skal graves frem. Der kan nemlig arbejdes med medindflydelse på et utal af måder.

Måske vil I videreudvikle et projekt, som bygger på tidligere erfaringer på en ny og original måde? Eller måske har I en helt anderledes idé, som fuldstændig sprænger rammerne for udviklingen af medindflydelse?

I har nu mulighed for at ansøge om op til 70.000 kroner til udvikling af medindflydelse på eget arbejde i kommunen.

Den økonomiske støtte kan for eksempel bruges til:

- Processtøtte
- Frigørelse af ressourcer ved arbejde med ændrede arbejdstider, arbejds gange e.l.
- Eksterne/interne konsulenter og oplægsholdere
- Formidlingsaktiviteter
- Temadage
- Forplejning.

Projektet gennemføres i et samarbejde mellem KL og KTO og er ét projekt blandt flere, der har til formål at fokusere på medindflydelse på eget arbejde.

Ansøgningsfristen er den 10. december 2010.

Ultimo december sendes besked, om jeres ansøgning er imødekommet.

I kan downloade ansøgningsskemaet og læse om kravene til ansøgningen på www.personaleweb.dk/egneopgaver

For yderligere information og baggrund for projektet rettes henvendelse til Henrik Vittrup, KTO, hv@kto.dk

MEDINDFLYDELSE PÅ EGNE ARBEJDSOPGAVER
- har I den gode idé?

Få økonomisk støtte til projekter i kommunerne
I kan søge om 30.000 til 70.000 kr.

KL KTO

PÆDAGOGISK TRÆF 2011

Sæt allerede nu kryds i kalenderen ved 4. november 2011.
For du skal til BUPL's pædagogiske træf og møde kolleger
fra hele landet.

Du kan desuden opleve spændende faglige oplæg,
politisk debat og workshops om kreativitet og
forebyggelse i det pædagogiske arbejde.

B U P L

